

Kosten van gezondheidsgerelateerde non-participatie

Gezondheidsproblemen kunnen leiden tot een verminderde arbeidsparticipatie. Hoeveel kost dit niet-werken vanwege gezondheidsproblemen? En welk bedrag aan gezondheidszorgkosten is daarbij vermijdbaar?

In dit project is voor het eerst onderzocht welke kosten gemoeid zijn met “gezondheidsgerelateerde non-participatie”. Hoeveel kosten brengen verzuim, uitstroom uit arbeid, “sickness presenteeism” en gezondheidszorg met zich mee. Welk deel van deze kosten is vermijdbaar? Hoe beïnvloeden toekomstige ontwikkelingen deze kosten? We hebben in dit onderzoek schattingen gemaakt van de betreffende kosten. Daarbij hebben we ons gebaseerd op gegevens uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS-data en literatuur. Dit onderzoek maakt deel uit van het onderzoeksprogramma Arbeid en Gezondheidszorg van Stichting Instituut Gak, uitgevoerd door Plexus, TNO en de Universiteit Maastricht. Het programma focust op systeemfalen op het gebied van arbeid en gezondheidszorg en de mogelijkheden om dat te doorbreken.

KOSTEN ZIJN HOOG EN STIJGEN

De top drie van kosten in de gezondheidszorg wordt gevormd door klachten van het bewegingsapparaat, psychische klachten/aandoeningen en hart- en vaatziekten. Zonder de kosten van sickness presenteeism zijn de kosten van non-participatie het hoogst voor klachten van het bewegingsapparaat (3,7 miljard euro), psychische klachten/aandoeningen (2,5 miljard euro) en hart-en vaatziekten (1,5 miljard euro). Wanneer we naast WIA de kosten van WAO meenemen (in de tabel niet uitgesplitst), worden de schattingen van de totale kosten veel hoger, namelijk 6,5 miljard voor klachten van het bewegingsapparaat, 6,1 miljard voor psychische aandoeningen/klachten en 2,1 miljard voor hart-en vaatziekten.

De vergrijzing van de beroepsbevolking en het langer doorwerken zal zorgen voor een sterke stijging in de prevalentie van deze gezondheidsproblemen en verzuim. De verwachting is dat de kosten van gezondheidsgerelateerde non-participatie bij ongewijzigd beleid ook sterk zullen toenemen.

DEEL KOSTEN VERMIJDBAAR

Sommige kosten kunnen omlaag. Uit onderzoek van TNO blijkt dat 21,5% van het verzuimpercentage kan worden gezien als vermijdbaar. Er zijn verbetermogelijkheden bij de (bedrijfs)gezondheidszorg, de werkgever (onvoldoende steun leidinggevende, werkdruk, onvoldoende aanpassingen) en de werknemer zelf (onvoldoende steun familie/vrienden, werk-privé onbalans). De belangrijkste verbetermogelijkheden in de (bedrijfs)gezondheidszorg zijn sneller verwijzen, verkorten van wachttijden, verbeteren van samenwerking tussen zorgverleners en het voorkomen van verkeerde diagnoses/behandelingen.

BEHEEREN KOSTEN NON-PARTICIPATIE

De kosten van gezondheidsgerelateerde non-participatie overschrijden de 26 miljard euro per jaar. Deze kosten zijn het hoogst voor uitval uit het arbeidsproces (WAO + WIA), gevolgd door kosten van de gezondheidszorg, sickness presenteeism en verzuim. Efficiencyverbeteringen kunnen enorme besparingen opleveren. Bij verzuim kan het gaan om ruim 1 miljard per jaar. Het voorkomen van 20% onnodige en onjuiste zorg kan in potentie 2 miljard per jaar opleveren. De resultaten van dit onderzoek bieden handvatten om het systeem van arbeid en gezondheidszorg te verbeteren en de kosten in de toekomst beter te beheersen.

Tabel Overzicht totale kosten non-participatie per aandoening in miljoen Euro

	Prevalentie		Kosten (miljoen euro)				Zorgkosten ^a	Totaal 3 (excl Sickness presenteeism)	Totaal 4 (incl Sickness presenteeism)
	% beroepsbevolking met gezondheidsklachten ^c	Werkzame beroepsbevolking (aantal personen)	Kosten verzuim	Kosten sickness presenteeism	Kosten uitval uit arbeid (WIA, excl WAO)				
Chronische aandoening									
Klachten van het bewegingsapparaat	15,3	1.180.242	2.416	461	283	974	3.673	4.134	
Psychische klachten/aandoeningen	2,4	187.741	1.153	682	398	938	2.489	3.171	
Hart- en vaatziekten	2,7	208.128	723	49	132	620	1.475	1.524	
Maag en darm stoornissen	3,6	278.158	710	1.565	24	324	1.058	2.623	
Levensbedreigende ziekten (bijv kanker, aids)	0,8	58.353	493	^b	119	289	901	^b	
Astma, bronchitis, emfyseem	5,2	400.636	525	1.236	24	137	686	1.922	
Migraine of ernstige hoofdpijn	5,5	427.209	658	1.385	3	^b	661	2.046	
Suikerziekte	2,1	161.820	398	120	12	150	560	680	
Gehoörproblemen	2,2	171.148	161	^b	6	115	282	^b	
Ernstige huidziekten	0,8	57.989	32	^b	4	244	280	^b	
Epilepsie	0,3	25.606	65	^b	5	38	108	^b	
Problemen met zien	2,1	165.005	194	^b	^b	^b	^b	^b	
Overig	5,9	452.312	1.155	^b	227	5.502 ^d	6.884	^b	
Totaal kosten WAO (excl WIA)					10.004				
Totaal kosten	37,1	7.714.000	5.276^e	5.498	11.238	9.332	25.842	>31.340	

Tabel is gesorteerd op Totaal 3

^a Kosten reflecteren zorgkosten berekend volgens System of Health Accounts in 2005 (geen extrapolatie naar 2008 toegepast)

^b Niet beschikbaar

^c Prevalentie afkomstig uit NEA 2008, het totaal is lager dan de som van de aandoeningen omdat werknemers meerdere aandoeningen kunnen hebben.

^d Inclusief migraine en ernstige hoofdpijn, exclusief zwangerschap en diagnose niet toewijsbaar

^e Per aandoening wordt het verzuim overschat; daar is in dit totaal voor gecorrigeerd

Totaal 3 = totale kosten verzuim (gecorrigeerd totaal), uitval uit arbeid en gezondheidszorg.

Totaal 4 = totaal 3 + kosten sickness presenteeism